

Povijest bilježi, da je u prvoj križarskoj vojni sudjelovalo do stotine dalmatinskih brodova. Ali to ne bijaše brodovlje hrvatskoga kralja! *Hrvatske kraljevske mornarice je nestalo!* Oni brodovi u križarskoj vojni bili su privatno vlasništvo, ponajviše romanskih građana, kojima se pružala lijepa prilika, da prevoženjem križara do pod Carigrad zarade velike svote. Ti su brodovi vijali zastave svojih municipija. *Stijega hrvatskoga kralja na moru nestade za uvijek! Taj se je stijeg na kopnu sad na žalost škropio hrvatskom krvlju, u bratoubilačkom ratu, koji se raspalio poslije smrti zadnjeg Trpimirovića, hercega Stjepana (1089.—1090).* U tome neslavnom ratu poginuo je (1097. god.) zadnji hrvatski kralj Petar Svačić, na braniku slobodne Hrvatske. *Taj žalosni rat svršio je tako, da su Hrvati priznali za kralja tuđinca, koji je imao svoju prijestolnicu stotine milja daleko od mora, i koji Jadrana dotle možda nikad prije nije ni vidio.*

Hrvatski »dominium maris« nad Jadranom, za koji su Hrvati od VII. do kraja XI. stoljeća toliko krvi prolili, nestao je; a s njime je nestalo i sreće i blagostanja kod naših otaca. To se je više ili manje odrazilo na svakoj stranici potonje naše povijesti. — Neka se svaki Hrvat zamisli u ovu utvrđenu istinu: kad je šaka naših ljudi u slobodnom Dubrovniku mogla pomorstvom i samo pomorstvom svojim učiniti onaj grad središtem visoke kulture i zamjernog blagostanja, što ne bi bio stigao svojim razvijenim pomorstvom čitav hrvatski narod, da je ostao slobodan!

tačkih izvora, bilježi nekakve pobjede, sad iznesene nad normansko-hrvatskim brodovljem.